ڕووخانی ڕژێمی سەددام و یەکگرتوویی هەڵوێستی کورد

مەهاباد کوردی / ستۆکهۆڵم ١٦-٤-٢٠٠٣

دیارە گومان لەوەدا نییە لەناوچوونی ڕژێمی بەعسی عەفلەقی و ڕەگەزپەرستی عێراقی، خەون و هیوا و ئامانجێکی لەمێژینەی گشت ئازادیخوازانی عێراق و بە تایبەتیش گەلی کورد لە باشووری کوردستان بووە. لە عێراقی سەددام حوسێنی گۆڕبەگۆڕدا خێزان نەماوە، بە هۆی زۆرداری و چەوسانەوەی ئەو ڕژێمە عەرەبییە عەفلەقییە، بە شێوەی جیا جیا زیانی لێ نەکەوتبێ. شوێنەواری زەرەری بەعس لە کۆمەڵگای عێراقی بە گشتی و کۆمەڵگای کوردەواریشمان بە تایبەتی، چەندین ڕووی جۆراوجۆری ژیان دەگرێتەوە. لام وابێ پێویست بەوە ناکات لەم بوارەدا نموونە بێنینەوە. هەر مرۆڤێکی عێراقی، دیسان دەڵێم بە تایبەتیش کورد و کوردستانی، بە شێوەیەک لە شێوەکان بە ئاگری ئەم ڕژێمە شۆڤێنییە، ئەگەر نەشسووتێنرابێ، ئەوا بێگومان داخ کراوە.

ڕێک لە کاتی ئامادەکردنی ئەم بابەتەدا، هۆیەکانی ڕاگەیاندنی جیهانی، باس لەوە دەکەن کە جەنگی هاوپەیمانان لە هەمبەر ڕژێمی ڕووخاوی عێراق بەرەو کۆتایی دەچێت. تەواوبوونی شەڕ لە هەر وڵاتێکدا، هەرچەند مایەی دڵخۆشیی دانیشتووانی وڵاتەکەش بێ، بەڵام لە هەمان کاتدا گەلێ پرسیار و بابەتی جودا جودا دێنێتە پێشەوە کە گرێدراوی قۆناغی دوای نەمانی ڕژێمەکەن.

گەلی کورد لە باشووری کوردستان کە بێ ویست و خواستی ڕۆڵەکانی خۆی و بە داری زۆر بە دەوڵەتی داتاشراوی عێراق لکێنراوە، لە ڕۆژی ئەمڕۆدا لە بەرامبەر تاقیکردنەوەیەکی گەلێ گرنگ و چارەنووسسازدا خۆی دەبینێتەوە. ئەندامانی ئەم بەشە نیشتمانەی کوردستان، ئەگەر بە ئارەزووی دڵی خۆیان بێ، دنیا دەزانێ لە ئازادی کەمتر شتێکی دیکەیان ناوێ. کوردیش وەک نەتەوەیەکی بندەست و زۆرلێکراو بایی دەیان دەوڵەت شەهیدی داوە. هەرنا لەبەر هەندێ، دامەزراندنی دەوڵەتی سەربەخۆی کوردستان، مافێکی ڕەوا و مرۆڤانە و نەتەوەییانەی کوردە.

بزاڤی ڕزگاریخوازی کوردستان لە باشوور، دوای ڕووخان و لەناوچوونی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی بەعس، چەندین ئەرک و فەرمان و بڕیاری نەتەوەیی و نیشتمانی دەکەوێتە ئەستۆ، یانیش لێی چاوەڕوان دەکرێ. دیارە پاش ڕزگاربوونی دەڤەر و گوند و شارۆچکە و شارە کوردستانییەکان لە چنگی قرێژی سوپای بەعسییان، بمانەوێ و نەمانەوێ، ئەرکە نیشتمانی و نەتەوەییەکانیش گرانتر و واتادارتر و بەلەزتریش بوون. کار و فەرمانەکان دەبێ وەک پێویست جێبەجێ بکرێن و، ناشبێ بەرژەوەندییە نەتەوەیی و کوردستانییەکان بە قوربانی شتگەلێک بکرێن کە لە دوور و نزیکەوە چ پەیوەندییەکیان بە کورد و کوردستانەوە نەبێ. هەر لەبەر ئەم هۆیە و چەندینی دیکەش، یەک هەڵوێستیی کورد و جووڵانەوە ئازادیخوازییەکەی لەم پارچەیەی کوردستاندا، بایەخ و گرنگییەکی تایبەتی خۆی دەبێت، کە هەر چۆنێ بێ نابێ سەرانی کورد و هەردوو پارتە دەسەڵاتدارەکەی ئەوڕۆی کوردستان فەرامۆشی بکەن، یان بە شێوەیەک لە شێوان پشتگوێی بخۆن.

لەم ڕەوشەی ئێستای عێراق و کوردستان و ناوچەکەشدا، یەکخستنی هەڵوێستی کورد سەبارەت بە قۆناغی دوای نەمانی ڕژێمی بەعس، دەشێ زۆر بوار بگرێتەوە کە هەر هەموویان داهاتووی کورد و چارەنووسی خاکەکەشیان پێوە بەندە. هەربۆیە ئەرکی سەر شانی پارتی دیموکراتی کوردستان و یەکێتی نیشتمانیی کوردستان و ڕێبەرانی ئەم دوو هێزە دەسەڵات بەدەستەی باشوور و گشت بزاڤ و ڕێکخراوە سیاسی و جەماوەرییەکانی ئەوڕۆی سەر گۆڕەپانی خەباتە، کە هەتا پێیان دەکرێ و لە دەستیان دێ، یەکگرتوویی کورد و ڕیزەکانی لە هەر کۆڕ و کۆبوونەوەیەک بە کردەوە نیشان بدەن، کە لەمەڕ پاشەڕۆژی سیاسی عێراق و کوردستانیش دەگیرێن. کورد دەبێ بە لایەنی کەمەوە لەسەر ئەو خاڵە گرنگانەی خوارەوە یەکڕیزی و هاوبیری و تەبابوونی خۆی بە تەواوی دنیا و بە تایبەتیش ئەمریکاییەکان و هێزە دەستڕۆیشتوو و سەرەکییەکانی عەرەبی عێراقی نیشان بدات:

(١) دیاریکردنی سنووری کوردستانی فیدرالی. دیارە من وەک کەسێکی نەتەوەیی و کوردستانی، تەنیا سەربەخۆبوون و یەکگرتنەوەی کوردستان بە چارەسەری هەرە ڕاست بۆ نەتەوە و خاکەکەم بە ڕەوا دەزانم، بەڵام نابێ ئەمە ببێتە تەگەرەیەک لە پێشمان تا نەتوانین هەنگاوی دیکە بنێین. جەختکردن لەسەر سنووری ئەو کوردستانەی کە بە عێراقەوە لکێنراوە کارێکی گەلێ گرنگ و پێویست و چارەنووسسازە.

(٢) کورد و سەرانی نابێ بە چ شێوەیەک و لەژێر هەر پاڵەپەستۆ و فشارێکیشدا سازش لەسەر کوردستانێتی شاری کەرکووکی کوردستان بکەن. بێگومان ئەمە شار و شارۆچکە و دەڤەرە کوردستانییەکانی تریش دەگرێتەوە کە تەعریب کراون و خەڵکە کوردەکەشیان لێ دەرکردوون.

(٣) جەختکردن و جەختکردن و دیسان جەختکردن و سووربوونی بەردەوامیش لەسەر گەڕانەوەی ئەو خێزانە کوردە وەدەرنراوانەی، کە بەر شاڵاوی دڕندانە و ڕەگەزپەرستانەی سیاسەتی تەعریب کەوتوون، بۆ سەر ماڵ و حاڵی خۆیان لەو گوند و شار و ناوچە کوردستانییانەی کە پێشتر تێیاندا ژیاون. کوردستان موڵکی چ سەرکردە و پارتێکی کوردی نییە تا بوێرێ سازشی لەسەر بکات!

(٤) لە کۆبوونەوەی دوێنێی ١٥-٤-٢٠٠٣، لە شارۆچکەی (ئوور) ی مێژوویی نزیک شاری (ناسریە) ی باشووری عێراق، هێزەکانی ئۆپۆزیسیۆنی عێراقی، بە کوردیشەوە، لە کۆتایی دانیشتنەکەیاندا ڕاگەیەنراوێکیان بڵاو کردۆتەوە. خاڵی سێیەمی ئەم ڕاگەیەنراوەیان دەڵێ:

سیستەمی داهاتووی حوکمڕانی لە عێراق دەبێ لەسەر بنەمای سیستەمێکی فیدرالی - دیموکراتی، بەڵام لەسەر بناغەی هەڵبژاردنێکی گشتی بێ کە هەموو شوێنەکانی وڵات بگرێتەوە.

* دیارە چ گومانێک لەوەدا نییە ئەم (بەڵام) ە گەورەیەی نیوەی دووەمی ئەم خاڵەی سەرەوە پرسیارێکی زەق و بەرچاومان لێ قوت دەکاتەوە: بۆچی لەسەر بناغەی هەڵبژارنێکی گشتی کە هەموو شوێنەکانی وڵات بگرێتەوە؟! هەر خوێنەرێکی کورد و کەمێ ئاگاداری ڕووداوەکان، دوای تۆزێ وردبوونەوە لەم مەرجە نارەوایە، دەزانێ چ مەبەستێک لە بەکارهێنانی وەها ڕستەیەک خۆی حەشار داوە. ئۆپۆزیسیۆنی نایەکگرتوو و دابڕ دابڕی عەرەبی عێراقی، بە

سوننە و شیعەوە، دەیەوێ بە کورد بڵێ: عەرەبی عێراقیش دەبێ بڕیار لەمەڕ مەسەلەی بەفیدرالیکردنی کوردستان بدات. جارێ پێش هەر شتێک ئەوە کوردە کە بڕیار لەسەر چارەنووسی خۆی دەدات نەک عەرەبی عێراق و ئێرە و ئەوێ. بە واتایەکی دیکە چۆنیەتی هەڵبژاردنی شێوەی حوکمڕانی لە کوردستانی بەزۆر بە عێراق لکێنراودا، مافێکە بەتەنێ خەڵکانێک دەبێ بڕیاری لەسەر بدەن کە لە کوردستان دەژین و خۆشیان بە کوردستانی دەزانن. پێچەوانەی ئەمەش حاشاکردنە لە مافە نەتەوەیی و نیشتمانییەکانی دانیشتووانی کوردستان و نکۆڵیکردنیشە لە بڕیاری پەرلەمانی کوردستان (١٩٩٢) . ئەگەر کورد لە سلێمانی و هەولێر و کەرکووک و دهۆک و شوێنەکانی دیکەی کوردستان مافی ئەوەیان نەبێ بڕیار لەمەڕ چارەنووسی خەڵکی بەغدا و بەسرە و نەجەف و کەربەلا و ناوچەکانی تری عێراق بدەن، ئەوا بە هەمان شێوەش عەرەب مافی ئەوەیان نییە چارەنووسی کورد دیاری بکەن و جۆری حوکمڕانییەکەشی بۆ هەڵبژێرن. داخوا عەرەبی عێراق ئامادەی ئەوەن بڕیارێک پەسند بکەن، کە تایبەت بێ بە چارەنووس و پاشەڕۆژی خۆیان، بەڵام لە لایەن کوردەوە دەرچووبێ؟! هەموومان پێشوەخت وەرامی ئەم پرسیارە دەزانین. جا لێرەدا پێویستە و زۆریش پێویستە سەرانی کورد و بزووتنەوەی ڕزگاریخوازی کوردستانیش، بە گشت بیر و بۆچوون و ڕێکخراوە سیاسییە جوداکانییەوە، پێ لەسەر مەسەلەیەکی وەها دابگرن و جەختیش لەسەر ئەم خاڵە بکەن کە ئاماژەی بۆ کراوە.

(٥) یەکگرتوویی هەڵوێستی کورد سەبارەت بە هەڵوەشاندنەوەی حیزبی بەعسی عەفلەقی و شۆڤێنیست، هەروەها نەهێشتنی شوێنەوارە ژاراوی و زیانبەخشەکانی لە کۆمەڵگای کوردستاندا، کارێکە گەر کەس پێی ڕانەبێت کورد دەبێ ئەنجامی بدات. دیارە بەعس وەک پارتێکی ڕاستڕەوی پەرگیر و نەتەوەپەرستی کوێرانە و دەسەڵاتدار، کە بۆ ماوەی ٣٥ ساڵێک حوکمی وڵاتیکی کردبێ، بە شەو و ڕۆژێک ئاسەوارەکانی لەناو ناچێ و ئەمەیان پرۆسەیەکی درێژخایەنە. با زۆر دوور نەڕۆین: ئێستا لەنێو هەندێ گرووپی ئۆپۆزیسیۆندا کەسانێکی بەعسی هەن و بە بیانووی داکۆکیکردن لە عەرەبی سوننی، خۆشیان بێ یا ترشی، دڵیان بۆ بیری بەعس لێ دەدات. ئەوان خۆیان کە ئەمە نالێن چ شتێک لە مەسەلەکە ناگۆڕێت.

(٦) کورد دەبێ هەڵوێستی یەک بێ لەمەڕ چەندین بابەتی دیکەش کە پەیوەندییان بەداهاتووی سیاسیی کورد و ئەو بەشەی کوردستانەوە هەیە. هەر بۆ نموونە: بەشی کورد لە ئابووری و سەرچاوە نەوتی و دەوڵەمەندییەکانی عێراق کە هەموومان دەزانین بەشی هەرە گەورەی ئەم سەرچاوە سرووشتی و نەوتییانە لەسەر زەوی و بن زەوی خاکی کوردستان هەڵکەوتوون. بێجگە لەمانەش بابەتی ناوی پاشەڕۆژی فەرمی دەوڵەتی عێراق و مەسەلەکانی وەک ئاسایش و سوپا و دەستووری بنچینەیی وڵات و پارەوپوول و ئاڵا و ڕێژەی کورد لەناو پەرلەمانی هەڵبژێردراوی بارەگا لە بەغدا و زۆری تریش، مەسەلەگەلێکن کە نابێ بە هیچ شێوەیەک لەبیر بکرێن یا بە ئەنقەست پشتگوێ بخرێن.

(٧) خاڵێکی تری پێویست دیاریکردنی چارەنووسی سەدان هەزار مرۆڤی کوردە، کە لە ئەنفالە بەدناوەکان و کیمیابارانەکان و ئەو کارەساتە ویژدانهەژێن و دڵتەزێنانەدا بێ سەر و

شوێن کران، کە بەعس بەسەر کوردی هێنان. میللەتانی یۆگۆسلاڤیای پێشوو، پاش بەسەرچوونی دە ساڵ بەسەر جەنگی نێوخۆییاندا، هێشتا لە چارەنووسی کەس و کار و هاونیشتمانانی خۆیان دەپرسن. کوردیش دەبێ چاو لە گەلانێکی وەک وان بکات و لەسەر ئەم کارەی موکرِ بێ.

ئەم خاڵانەی کە لەم وتارەدا هاتوون مشتێک لە خەرواری هیوا و ئامانج و خواستەکانی سەرجەم نەتەوەی کورد و بە تایبەتیش کوردی باشووری کوردستانن. ڕێبەرانی کورد کە ڕۆژێ لە ڕۆژان داکۆکییان لە کەسانێکی ئەنفالچی کردووە، پاش نەمانی ڕژێمی ڕەشی بەعس، تۆ بڵێی پەندێکیان لە هەڵە و شاشییەکانی خۆیان وەرگرتبێ و، کوردیش نەکەن بە قوربانی بەرژەوەندییە حیزبییە تەسک و نانەتەوەییەکانی خۆیان؟ ئەمەیان پرسیارێکە وەرامدانەوەی دەم و کاتی دەوێ. mehabadk@hotmail. com

* بڕوانە: نص اعلان المعارضة العراقية التي اجتمعت في مدينة اور، نشرة الاخبار اليومية، KDP Net، ١٦-٤-٢٠٠٣ / AFP، ماڵپەڕی پارتی دیموکراتی کوردستان.

تێبینی کوردستان نێت:

ئەم نووسینە دەربڕینی بیروبۆچونی خاوەنەکەیەتی، کوردستان نێت لەناوەڕۆکەکەی بەرپرسیار نییە.

www.kurdistannet.org کوردستان نێت